

Aan de staatssecretaris Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane
De heer drs. T. van Oostenbruggen
Korte Voorhout 7
2511 CW DEN HAAG

Onze referentie

MvH/RvZ/AvdW/Kies een item./ATR4084/2025-U

Uw referentie

Datum

8 augustus 2025

Onderwerp

Wetsvoorstel stroomlijning fiscaal inzagerecht

Geachte heer Van Oostenbruggen,

Op 15 juli 2025 is het Wetsvoorstel stroomlijning fiscaal inzagerecht aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) voor advies voorgelegd. De adviestertermijn verloopt op 12 augustus 2025.

Context

Het voorstel vloeit voort uit het nader gewijzigd amendement van het lid Omtzigt c.s. dat bij het Belastingplan 2024 is aangenomen. Met dit amendement is een bepaling in de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) opgenomen waarmee belastingplichtigen en inhoudingsplichtigen (hierna: belastingplichtigen) recht krijgen op inzage in het fiscale dossier op het moment dat de inspecteur een belastingaanslag of andere voor bezwaar vatbare beschikking afgeeft.

Na een uitvoeringsanalyse is gebleken dat de oorspronkelijke bepaling niet uitvoerbaar is voor de Belastingdienst en de Douane. Dit wetsvoorstel strekt ertoe het inzagerecht alsnog in te voeren op een wijze die zowel uitvoerbaar is als recht doet aan het belang van transparantie en rechtsbescherming van belastingplichtigen.

Contact:

Postbus 16228
2500 BE DEN HAAG

Bezoekadres: Rijnstraat 50
2515 XP DEN HAAG

info@atr-regeldruk.nl
www.adviescollegeregeldruk.nl

Tel: 070-310 86 66

Inhoud van het voorstel

Het wetsvoorstel introduceert een actief digitaal inzagerecht voor belastingplichtigen, met als doel hun informatiepositie ten opzichte van de Belastingdienst te versterken. Stukken die relevant zijn voor de besluitvorming worden automatisch digitaal beschikbaar gesteld, doch uiterlijk bij de bekendmaking van de aanslag of beschikking. Het inzagerecht betreft alle op de zaak betrekking hebbende stukken en wordt stapsgewijs per belastingsoort ingevoerd, te beginnen met de inkomstenbelasting. Via een tijdelijke regeling wordt al gedeeltelijk inzage mogelijk gemaakt. Uitzonderingen gelden voor stukken die om gewichtige redenen niet gedeeld kunnen worden, zoals de privacy van derden of belangen van opsporingsorganisaties. Decentrale belastingen vallen vooralsnog buiten de regeling wegens het ontbreken van de benodigde digitale infrastructuur.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Het versterken van de rechtspositie van belastingplichtigen is een legitiem en actueel doel, mede in het licht van eerdere affaires (zoals FSV en het '1043-arrest'). Transparantie over het fiscale dossier is een noodzakelijke voorwaarde voor effectieve rechtsbescherming.

Het wetsvoorstel voorziet in dit opzicht in een duidelijke verbetering ten opzichte van de bestaande situatie. Wel merkt het college op dat het oorspronkelijke amendement (Omtzigt c.s.) inhoudelijk fors is uitgekleed. De burger krijgt niet *alle* op de zaak betrekking hebbende stukken te zien, maar slechts die stukken die op het moment van vaststellen van de aanslag of beschikking in het dossier van de inspecteur beschikbaar zijn. De inspecteur is voorts bevoegd, niet verplicht, om vóór die fase stukken te delen. Ook het vervallen van de afzonderlijke bezwaar- en beroepsmogelijkheid tegen het weigeren van stukken is een inhoudelijke beperking ten opzichte van het amendement. In dit kader verdient het nadere toelichting op welke wijze belastingplichtigen alsnog toegang kunnen krijgen tot stukken in hun dossier indien de inspecteur die toegang weigert. Ook is de vraag welke gevolgen het vervallen van de inzageprocedure heeft voor de rechtsbescherming, waaronder de mogelijkheid om naar de (civiele, zgn. rest)rechter te gaan, en hoe het vervallen van deze procedure zich verhoudt tot het inzagerecht op grond van de Wet open overheid (WOO).

1.1 Het college adviseert explicieter te motiveren waarom en op welke punten wordt afgeweken van het oorspronkelijke amendement, en wat dat betekent voor het rechtsbeschermende karakter van het voorstel voor de belastingplichtige.

2. Minder belastende alternatieven

Met dit voorstel wordt gekozen voor een breed toegankelijke en proactieve benadering, die belastingplichtigen actief ondersteunt. Alternatieven zoals een verzoekplicht of passieve openbaarmaking zijn afgewezen vanwege de risico's op vertraging, ongelijkheid in toegang, en gebrek aan rechtszekerheid.

De actieve ondersteuning is vanuit regeldrukperspectief te verkiezen boven een verzoekplicht en passieve openbaarmaking.

Het secretariaat heeft geen opmerkingen bij de minder belastende alternatieven.

3. *Werkbaarheid*

De werkbaarheid voor belastingplichtigen lijkt op papier goed geregeld. De automatische, digitale toegang via bestaande portalen maakt het gebruik laagdrempelig. Ook wordt rekening gehouden met digivaardige en minder digivaardige burgers. Toch blijven er aandachtspunten. Zo is niet voorzien in actieve communicatie of een notificatie dat een fiscaal dossier beschikbaar is gesteld. Ook is de informatie mogelijk moeilijk te interpreteren voor niet-professionals. Stukken worden verstrekt, maar zonder begeleidende toelichting of duiding. Een optie is om in de communicatie richting belastingplichtigen een standaardzin op te nemen waarin expliciet wordt gewezen op het recht op inzage in het fiscale dossier.

3.1 Het college adviseert om aanvullende ondersteuning te bieden, zoals een uitleg of toelichting bij de beschikbaar gestelde stukken, om begrijpelijkheid en bruikbaarheid te bevorderen.

4. *Gevolgen regeldruk*

Het wetsvoorstel introduceert een actief digitaal inzagerecht voor belastingplichtigen. Hierdoor hoeven zij niet langer op grond van artikel 15 AVG een verzoek in te dienen. Wel vraagt dit om een beperkte tijdsinvestering voor het raadplegen van het digitale dossier, afhankelijk van de digitale vaardigheid.

De toelichting raamt de structurele regeldruk op circa € 3,5 miljoen per jaar. Deze is grotendeels het gevolg van tijdsbesteding bij het inloggen en interpreteren van informatie door belastingplichtigen.

Het college heeft geen opmerkingen bij de regeldrukberekening.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit voorstel:
keuzelijst toegevoegd

Indienen / vaststellen nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris